

Itsenäistymisvarojen korvaamiseen liittyvä menettely

Kunnanhallitus 09.02.2026
158/00.04.02/2025

Lastensuojelulain (417/2007) 77 §:n 1 momentin mukaan: "Kun lapsi tai nuori on sijoitettu kodin ulkopuolelle avohuollon tukitoimena, 40 §:ssä tarkoitettua sijaishuoltoa tai jälkihuoltoa koskevien säännösten mukaisesti, hänen itsenäistymistään varten on kalenterikuukausittain varattava määrä, joka vastaa vähintään 40 prosenttia hänen sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annetun lain 14 §:ssä tarkoitetuista tuloistaan, korvauksistaan tai saamisistaan. Määrää laskettaessa ei lapsilisää kuitenkaan oteta huomioon.

Lastensuojelulain 77 §:n 3 momentin mukaan hyvinvointialueella on oikeus päättää itsenäistymisvarojen maksamisen ajankohdasta. Lähtökohtaisesti itsenäistymisvarat on annettava lapselle tai itsenäistymässä olevalle nuorelle jälkihuollon päättyessä taikka lapsen tai nuoren itsenäistymisen tukemiseen tai turvaamiseen liittyvästä erityisestä syystä viimeistään hänen täyttäessään 23 vuotta.

Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisvastuu siirtyi kunnilta hyvinvointialueille 1.1.2023 alkaen. Sosiaali- ja terveystalvelujen siirron myötä vastuu lastensuojelun järjestämisestä siirtyi kunnilta hyvinvointialueille. Tämä koskee myös vastuuta itsenäistymisvarojen kerryttämisestä.

Hyvinvointialueen toiminnan käynnistymisen jälkeen on käynyt ilmi, että itsenäistymisvaroja ei ole kaikilta osin kerrytetty riittävästi. Itsenäistymisvaroja ei myöskään kaikissa tapauksissa ole maksettu henkilöille, joiden jälkihuolto on päättynyt.

Sosiaali- ja terveydenhuoltoa ja pelastustoimea koskevan uudistuksen toimeenpanosta ja sitä koskevan lainsäädännön voimaannpanosta annetun lain 25 §:n 3 momentin mukaan, jos kunta on toiminut ennen sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämisvastuun siirtoa joko voimassa olevan lainsäädännön tai kuntaa sitovan sopimuksen vastaisesti, kunta vastaa tästä aiheutuvista seuraamuksista.

Asiaa on käsitelty Varsinais-Suomen hyvinvointialueen ja kuntajohtajien välisessä kokouksessa, jossa on 6.11.2025 sovittu kerryttämättömiin itsenäistymisvaroihin liittyvien kustannusten korvaamisesta ja menettelytavoista. Lisäksi on sovittu periaatteista, joilla kunta ja Varha vastaavat mahdollisesti kerryttämättä jääneiden itsenäistymisvarojen korvaamisesta, sekä niiden maksamiseen liittyvistä käytännön menettelyistä.

Turun kaupunki ja Varsinais-Suomen hyvinvointialue ovat luonnostelleet sopimuksen, jota myös muut seudun kunnat voivat hyödyntää omissa itsenäistymisvaroja koskevissa neuvotteluissaan Varhan kanssa.

Sopimus kerryttämättömiin itsenäistymisvaroihin liittyvien kustannusten korvaamisesta ja menettelytavoista

Neuvoteltu sopimus koskee tilanteita, joissa vastuu itsenäistymisvarojen kerryttämisestä on ollut sekä Kustavin kunnalla (31.12.2022 saakka) että Varsinais-Suomen hyvinvointialueella (1.1.2023 lähtien).

Varhan ja kuntajohtajien välisessä kokouksessa sovitun mukaisesti selvitetään kaikkien jälkihuollossa ja huostaanotettuna 1.1.2023 olleiden lasten ja nuorten itsenäistymisvarojen kerryttämisen tilanne ja korvataan mahdollisesti kerryttämättä jääneet itsenäistymisvarat ilman erillisiä vaatimuksia asiakkailta.

Tilanteissa, joissa sijaishuollon tai jälkihuollon asiakkuus on ollut voimassa järjestämisvastuun siirtyessä Varhalle, Varha selvittää kertymättömien itsenäistymisvarojen määrän, josta kummatkin Varha ja kunta vastaavat järjestämisvastuunsa alaiselta ajalta. Varhan yhteyshenkilö ilmoittaa kunnille sen euromäärän, josta kunta vastaa. Kunnan yhteyshenkilö ilmoittaa viimeistään 30 päivän kuluessa euromäärän hyväksymisestä Varhan yhteyshenkilölle. Tämän jälkeen Varha tekee asiassa päätöksen itsenäistymisvaroista, mikäli asiakkaan sijais- tai jälkihuolto on päätöksentekohetkellä voimassa, tai vahingonkorvauksesta, mikäli henkilön sijais- tai jälkihuollon asiakkuus on jo päättynyt. Varha suorittaa maksun henkilölle, jonka itsenäistymisvaroja asia koskee ja samassa yhteydessä laskuttaa kuntaa hyväksytyn euromäärän mukaisesti.

Varhan ja kuntajohtajien välisessä kokouksessa 6.11.25 sovittiin, että Varha palkkaa tässä sopimuksessa kuvattua tehtävää hoitamaan henkilön (1 htv), jonka palkkakulut työnantajan sivukuluineen jaetaan Varhan ja kuntien kesken siten, että Varha maksaa kustannuksista puolet ja kunnat vastaavat omasta osuudestaan asukaslukunsa mukaisessa suhteessa. Kustannusjakoa koskeva excel otetaan sopimuksen liitteeksi. Varha laskuttaa palkatusta työntekijästä aiheutuvat kulut kunnilta kerran vuodessa toteutuneen mukaisesti.

Esittelijä kunnanjohtaja Rauno Peltola

Kunnanjohtajan päätösehdotus

Kunnanhallitus päättää hyväksyä liitteenä olevan sopimuksen liitteineen ja valtuuttaa kunnanjohtajan hyväksymään sopimukseen mahdollisesti tehtävät vähäiset muutokset sekä allekirjoittamaan sopimuksen.

Kunnanhallituksen päätös

Täytäntöönpano